

ma'lumotlar bazasi sxemasini to'g'ri loyihalash, ma'lumotlarni qidirishni tezlashtirish uchun indekslardan foydalanish va so'rovlarni bajarish vaqtini minimalashtirish uchun so'rovlarni optimallashtirish kiradi. Ishlab chiquvchilar qiyinchiliklarni aniqlash va hal qilish uchun profillash vositalaridan foydalangan holda ma'lumotlar bazasi ishlashini muntazam ravishda tahlil qilishlari kerak. Tez-tez foydalaniladigan ma'lumotlarni keshlash ma'lumotlar bazasi qo'ng'iroqlari sonini kamaytirish orqali dastur tezligini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

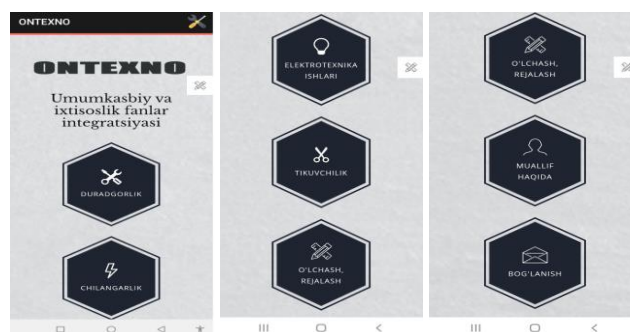
Sahifani yuklash vaqti foydalanuvchi tajribasi uchun muhim omil, ayniqsa mobil veb-ilovalarda. Uni kamaytirish uchun siz statik fayllarni (CSS va JavaScript) siqish va birlashtirish, resurslarni asinxron yuklash va tasvirlarni optimallashtirish usullaridan foydalanishingiz mumkin. WebP kabi zamonaviy tasvir formatlaridan foydalanish sifatini saqlab qolgan holda tasvir hajmini sezilarli darajada kamaytirishi va sahifalarning tezroq yuklanishini ta'minlaydi. Bundan tashqari, tasvirlar va videolar uchun Lazy Loading texnologiyasidan foydalanish ushbu elementlarning yuklanishini foydalanuvchiga ko'ringuncha kechiktirishga imkon beradi va shu bilan sahifaning dastlabki yuklanishini tezlashtiradi.

Foydalanuvchi tomonidan ishlashni yaxshilash uchun ishlab chiquvchilar DOMni samarali yangilashni va komponentga asoslangan yondashuvdan foydalangan holda yaxshilangan foydalanuvchi tajribasini ta'minlaydigan React yoki Vue.js kabi zamonaviy JavaScript freymvorki va kutubxonalaridan foydalanishlari mumkin. Qimmatbaho operatsiyalar va xotira oqishiga yo'l qo'ymaslik uchun JavaScript kodining ishlashiga ham e'tibor berish kerak.

Ilovani turli qurilmalarda to'g'ri ko'rsatish va ulardan foydalanish qulayligini ta'minlash uchun sezgir dizayn zarur. Adaptiv tartiblar, media so'rovlar va sezgir tasvirlardan foydalanish ilova interfeysini ekran o'lchamlari va qurilma yo'nalishiga moslashtirish orqali ushbu

maqsadga erishishga yordam beradi. Bu, ayniqsa, mobil ilovalar uchun juda muhimdir, bu erda foydalanuvchilar turli xil ekran o'lchamlariga ega bo'lgan keng turdagi qurilmalardan foydalanishlari mumkin.

Muntazam ishlash testlari optimallashtirish jarayonining ajralmas qismidir. Google PageSpeed Insights, Lighthouse va WebPageTest kabi vositalardan foydalanish sahifani yuklash tezligini, manba samaradorligini va ilovalar mavjudligini baholashga yordam beradi. Ushbu vositalar ishlab chiquvchilar o'z ilovalarini optimallashtirish uchun foydalanishi mumkin bo'lgan maxsus ishlash tavsiyalarini beradi [3].

1-rasm. ONTEXNO. Umumkasbiy va ixtisoslik fanlar integratsiyasining mobil' ilovasi

Xulosa qilib aytganda, veb-ilovalarni o'quv jarayoniga integratsiyalash ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning motivatsiyasi va faolligini oshirish, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun kuchli vositadir. Veb-ilovalar turli ehtiyoj va imtiyozlarga ega bo'lgan talabalar uchun ochiq bo'lgan yanada moslashuvchan va inklyuziv ta'lim muhitini yaratishga yordam beradi.

Adabiyotlar

1. Прохоронок Н.А. Python.Самое необходимое. – Санкт-Петербург: БХВ-Петербург, 2011, –С.416.
2. <https://python.org>
3. <https://ontexno.uz>

REZYUME. Ushbu maqolada umumkasbiy va ixtisoslik fanlar o'rtasidagi chuqur o'zaro aloqani ta'minlash maqsadida veb-ilovalarni o'quv jarayoniga eng samarali integratsiyalashda qo'llanilishi mumkin bo'lgan usullar va algoritmlarni tahlil qilish bo'yicha tavsiyalar berilgan. Bundan tashqari, mobil ilovani ma'lumotlar bazalari, keshlash tizimlari va bulutli platformalar kabi zamonaviy texnologiyalar bilan integratsiyalashuviga alohida e'tibor qaratiladi.

РЕЗЮМЕ. В данном тексте приведены рекомендации по анализу методов и алгоритмов, которые можно использовать для наиболее эффективной интеграции веб-приложений в учебный процесс с целью обеспечения глубокого взаимодействия общих и профильных дисциплин. Кроме того, особое внимание уделяется интеграции мобильного приложения с современными технологиями, такими как базы данных, системы кэширования и облачные платформы.

SUMMARY. This text provides recommendations for the analysis of methods and algorithms that can be used for the most effective integration of web applications into the educational process in order to ensure a deep interaction between general and specialized disciplines. In addition, special attention is paid to the integration of the mobile application with modern technologies such as databases, caching systems and cloud platforms.

XALQ PEDAGOGIKASI VATANPARVARLIK TUYG'ULARINI SHAKLLANTIRISH VOSITASI

T.A.Pazilov – *pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori*

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

Tayanch so'zlar: folklor, xalq og'zaki ijodi, adabiyot, ijod, urf-odat, bolalar fol'klori, madaniy yodgorlik, etnopedagogika, tarbiya, milliylik.

Ключевые слова: фольклор, устное народное творчество, творчество, традиции, фольклорные произведения, памятник культуры, этнопедагогика, воспитание, национальность.

Key words: folklore, oral folk art, creativity, traditions, folklore works, cultural monument, ethnopedagogy, education, nationality.

Bolalar fol'klori bolalar uchun dastlabki turmush darsligi, ma'naviy boyligidir. Quyida ushbu bolalar fol'klori janrlarning ayrimlarining farqli xususiyatlari va ularning tarbiyaviy roli haqida qisqacha to'xtalib o'tishni ma'qul deb topdik.

Qoraqalpoq xalq pedagogikasidan o'rin olgan alla(besik jiri)lari ham juda erta zamonlardan vujudga kelganligi ma'lum. U asta, nozik, halqqa dastur bo'lgan kuy ohangida bajariladi. Allalarni aytishga maxsus ijrochi talab etilmay, beshik tebratuvchi ona, buvi yoki boshqa allalovchi odam bajaraveradi. Hammaga ma'lum nozik ohangli, tayyor satrlar xalq tomonidan asrlar davomida yaratilib kelingan

va ayni vaqtda ham uning yangi variantlari yaratilmoqda. Allaning bola tarbiyasida juda katta ahamiyatga ega ekanligi Orta Osiyoning mashhur olimi buyuk alloma Abu Ali Ibn Sino [1:368] tomonidan ham yuqori baholangan.

Ona allasi haqida fol'klorshunos olim A Tajimuratov "Qoraqalpoq halqining ta'lim tarbiyaviy dasturi alladan boshlanadi. Bu dastur butun O'rta Osiyo hattoki, dunyo xalqlarining bola tarbiyalash ishlarida asosiy o'rinni egallaydi..." [2:6] deb beshik kuylarini inson tarbiyasining asosi sifatida ko'rsatadi. O'zbekistonlik olim G.A.Mardonova o'zining ilmiy-tadqiqot ishini oilada bolalarni alla vositasida ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning

pedagogik imkoniyatlarini takomillashtirish” [3] mavzusida ilmiy faoliyat olib borishni ma’qul ko’radi.

Alla har bir xalqning tilida har xil nom bilan ataladi, masalan qoraqalpoq xalqi háyyiw deb atasa, qozoq xalqi áldi, turkmanlar esa xoo’di, qirgiz birodarlarimiz aldey ay, tojiklar alla deb atashsa, o’zbek xalqi ham alla deb atashadi. Allaning ohangida so’zlarida har bir xalqning o’ziga xos tabiatini, xulq-atvorini, matonatinini, vatanparvarligini his qilish mumkin.

Alla faqatgina beshikdagi go’daklargagina ma’naviy hordiq bag’ishlamasdan, beshikning yonida o’tirgan 9-10 yoshdagi bolalarga ham ta’sir qiladi. Bola uni tinglab o’tirib ma’naviy ozuqa oladi, onasiga yordam sifatida beshikni tebratganida, ular ham alla aytmoqni ma’qul ko’radi. Alla bolalarimizdagi mehribonlik, axloqiylik, vatanparvarlik va boshqa ijobiy xususiyatlarning uygonishiga turtki bo’ladi.

1977 yildan e’tiboran bosmadan chop etila boshlagan, dastlabki 20 tomdan iborat bo’lgan, Qoraqalpoq fol’klorining I tomida bolalarimiz uchun yaratilgan “Ertaklar” to’plab joriy qilingan [4]. Bu to’plangan ertaklar 113 ertakdan iborat bo’lib, u o’z ichiga 31 xayoliy, 41 hayvonotlar haqidagi va 41 turmush ertaklarini qamram olgan. Bu ertaklarning yordamida bolalarni boshlang’ich sinflarda o’qish davrlaridan e’tiboran vatanparvarlik ruhida tarbiyalash imkoniyatlari ortadi.

Mustaqilligimizning sharofati bilan O’zbekiston Respublikasi fanlar Akademiyasining Qoraqalpog’iston bo’limi, Qoraqalpoq gumanitar fanlar ilmiy-tadqiqot instituti tomonidan Qoraqalpoq fol’klori atamasidagi 100 tomlikning bosmada chop etilishi, Shuning ichida 10 tomdan [5] iborat bo’lgan qoraqalpoq xalq ertaklarining joriy etilishi, ma’naviy qadriyatlarimizga yangichasiga nazar bilan qarab, Shu orqali milliy ongimizni boyitib, yosh avlodni vatanga sodiq farzandlar etib tarbiyalashdagi muhim qadam bo’lganligidan darak beradi. Bu 10 tomdan iborat bo’lgan ertaklarning tarkibi quyidagicha:

1. Xayoliy ertaklar – 84.
2. Sehirgarlik haqida ertaklar – 21.
3. Botirlik haqida ertaklar – 21.
4. Maishiy ertaklar – 54.
5. Didaktik ertaklar – 28.
6. Bolalar ertaklari – 23.
7. Hayvonotlar haqida ertaklar – 24.
8. Yumor va satirik ertaklar – 39.
9. Timsol ertaklari – 37.

10. Topishmoq ertaklari – 32 bo’lib, jami – 363 ertakni o’z ichiga qamrab olgan. 2000 nusxada xalqimiz nazariga taqdim etilgani bolalarimizni ruhlantirib yubordi.

Boshqa xalqlardagi kabi Qoraqalpoq xalq ertaklarida ham mafkuraviy mazmuni tarafdin kambaqallar bilan boylar, mutafakkirlar bilan ahmoqlar o’rtasidagi voqea-hodisalar, munosabatlar hikoya etiladi. Bu voqea va hodisalarning mazmunida ijobiy va salbiy qahramonlarning xatti-harakatlari, erishgan yutuqlari va kamchiliklari ko’rsatiladi.

Bunday ertaklar orqali bolalar o’z xalqining o’tmishdagi hayoti va badiiy asarlari bilan tanishib oladi, Shu sababdan bolalarni tarbiyalashda xalq ertaklaridan keng turda foydalanish xalqimiz tomonidan bejiz urfga aylanmagan. Bolalarda ertak tinglashga bo’lgan qiziqish juda erta, 3-4 yoshligidan e’tiboran shakllana boshlaydi. Bolalar ulg’aygani sari uning ertaklarga bo’lgan ishtiyoqi ortib boradi. Bola ertakka berilib juda qunt bilan tinglaydi, u erdagi voqealarni, odamlar bilan hayvonlar o’rtasidagi munosabatlarni tahlil qiladi va ertakdagi ijobiy va salbiy qahramonlarni darhol ajratib oladi. Xalq ertaklari bolalar o’y-xayolini yuksaltiradi, ularni fikrlashga o’rgatadi.

Ertaklarda go’zal insoniy fazilatlar vatanparvarlik, kamtarlik, halollik, to’g’rilik va jasorat qadrlanadi, yolg’ochilik, qo’rqoqlik, maqtanchilik kabi odatlar qoralanadi, yaxshilik hushomadlanadi. Ertaklar o’zining oddiyligi, to’g’riligi, obrazliligi tarafdin bolalarga juda

tushunarli, qiziqarli bo’lib keladi va bolalar tomonidan oson va tez o’zlashtiriladi.

Ertakning asosiy hislatlaridan biri u xalqning o’tmishdagi hayoti, tarixi, psixologiyasi, dunyoqarashlari, urf-odat dasturlari bilan bog’langan.

Xorijiy olimlardan A.V.Krestovskiyning fikricha “Xalq ertaklari insonga butun hayoti davomida hamkor bo’ladi. U insonni barcha avvalgi avlodlar va butun insoniyat bilan bog’lovchi zanjirning birinchi bo’g’ini. Xalq ertaklarida mafkuraviy fikr ham, kuyga to’la obraz ham jamlangan. Tilning oddiyligi, gaplashish bayoniga yaqinligi, ko’rinishning boyliigi, syujetning yoqimlilik ertakdan ajoyib etnopedagogik vosita sifatida foydalanish imkonini beradi” [6:320].

Boshlang’ich sinf o’quvchilarida vatanparvarlik hislarini rivojlantirishda ertaklarning ahamiyati haqida bir nechta olimlar tadqiqotlar olib borgan. Ularning ichida o’zimizning maxalliy olimlarimizdan Buxoro davlat universiteti tadqiqotchisi O.M. Fayzulloev o’zining “O’zbek fol’kloridagi lingvokul’turalarning inglizcha tarjimada berilishi (bolalar fol’klori va ertaklari misolida)” nomli ilmiy tadqiqot ishida “o’zbek bolalar fol’klori va ertak janrlari misolida lingvokul’turalarning universal, milliy-madaniy, gender, leksik-semantik, stilistik xususiyatlarini aniqlab, ularni ingliz tiliga o’g’irishda muqobilini topishdan iborat” ligi haqida aytadi [7].

Ertaklarda tajovuzkorlik, yolg’on qoralanadi, mehnat mukofotlanadi. Ertak bolalarga kuchli hislar bilan ta’sir ko’rsatadiki, ularda Vatanparvarlik, mehnat, ekologik munosabatlar madaniyatini rivojlantiradi, ba’zi hollarda bo’lsa tinglovchi o’quvchilarning o’zlari ham ertaklarga aylanib qolganligini sezmay qoladi.

Qoraqalpoq xalq o’g’zaki ijodiyotining kichik janrlari tematik jihatdan har xil bo’lib, ularning har biri o’z oldiga alohida mazmun va goyaviy vazifalarni aks ettirishga yo’naltirilgan. Bizning ota-bobolarimiz azaldan so’z hunarining ustalari sifatida o’z o’y-fikrlarini, his-tuyg’ularini qisqa va aniq aytib, boshidan kechirgan ijobiy va salbiy kechinmalaridan o’rgangan turmush tajribalarini bir ikki satr bilan tasdiqlashni, aniqrogi “toqsan ao’iz so’zdiñ tobiqtay tuiyin” bir jumladan ochib berishni dasturga aylantirgan. Binobarin, bittagina hikmatli gapda mujassamlashgan tushuncha tutash bir hajmli mazmunni berishi mumkin. Bunday uzun so’zni qisqartirib bayon qilishga naql-maqollar deymiz.

Boshlang’ich sinf o’quvchilarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda, qoraqalpoq fol’kloridagi naql-maqollardan ham o’rinli foydalanish maqsadga muvofiq keladi. Masalan, vatan xaqidagi, vatanga sadoqat xaqidagi naql-maqollar tarbiya ishlarida foydalanish uchun qulayligi bilan ko’zga tashlanadi. Masalan, “Qus qanatı menen, Adam elati menen” [8:191], “Watan künnen sulıw, Altınnan qımbat”, “Watansız adam, baxıtsız bulbil” [8:13] kabi naql-maqollarni keltirib o’tishimizga bo’ladi.

Qoraqalpoq fol’klorining 100 tomligidan o’rin olgan naql-maqollar boshlang’ich sinf o’quvchilarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlarida keng imkoniyatlarga ega. Shuning uchun ham, Ata jurt altın besik”, “Atadan altaw tuwsañda, Watanıña jalğızsañ”, “Opasızda Watan joq, Soksanarda iyman joq”, “Eldiñ etegi ken” [9:13-14], “Tuwğan jerdey jer bolmas, Tuwğan eldey el bolmas” [9:18], “El aman, sen aman”, “Elden bezgen er bolmas” [9:26], “Elatın sıylagan er ozar, Elatsız qalğan jer tozar” [9:33], “Watanın satqan onbas” [9:36], “Watanın tınısh - sen tınısh”, “Watan – eldiñ anası, El - erdiñ anası” [9:15] kabi naql-maqollarni kelajakda boshlang’ich sinf darsliklariga qo’shish bolalarda vatanparvarlik xulq-atvorini hosil qilishda katta pedagogik vosita bo’lib hisoblanadi.

Boshlang’ich sinf o’quvchilarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda, alohida ahamiyatga ega bo’lgan fol’klor janrlarining ichida qaysilari boshlang’ich sinf

o'quvchilarining aql-o'y psixologiyasiga loyiq degan savol o'qituvchining diqqat markazida turishi bosh masalalardan bo'lishi zarur. Sababi, boshlang'ich sinf o'quvchilari murakkab masalalarni mujassam etgan ulug', g'oyaviy mazmunni, murakkab obrazlar bilan o'tkir syujetlarni, keskin nizolarni va keng qamrovli masshtabli kompozitsiyalarni birdaniga qabul qilish layoqotiga ega emas. Shuning uchun ham ularga beriladigan tushunchalarda oddiylikdan murakkablik sari yuksalib

boradigan qisqa, ixcham, jaydari mazmun va shakllarda berilishi zarur. Bu o'rinda, albatta, o'quvchining yosh xususiyatlari, tajriba va ko'nikmalar to'play olish qobiliyati, iste'dodliligi hisobga olingani ma'qul bo'ladi.

Umuman olganda, bolalar fol'klori, uning janrlari va ulardan foydalanish metodlari, yosh avlodni tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega bo'lib, ularning ma'naviy dunyosini bovitishda katta rol o'ynaydi.

Adabiyotlar

1. Абу-Али ибн Сино. Канон врачебной науки. В 10 томах. Т. II. - 3-е изд. - Т.: Изд-во мед. лит. Им. Абу-Али Ибн Сино, 1996. -С. 368.
 2. Тажимуратов Э. Каракалпак халық педагогикасы. - Нөкис: «Билим», 1996. 140-б.
 3. Мардонова Г.А. Ойлада болаларни алла воситасида маънавий-ахлокий тарбиялашнинг педагогик имкониятлари: Пед. фан. фалс. д-ри (PhD). дис. ... автореф. - Т., 2019. 56-б.
 4. Каракалпак фольклоры (көп томлык). 1-т. Ертеклер. - Нөкис: «Каракалпакстан», 1977. 363-б.
 5. Каракалпак фольклоры. Бас редактор Н.Қ. Аймбетов; Жууаплы редакторлар: А.И.Альниязов, Ж.Хошниязов. ӨзИА Каракалпакстан бөлими, Каракалпак гуманитар илимлер илимий-изертлеу институты. 67-76-т. - Нөкис: «Илим», 2014. 560-б.
 6. Крестовский А.В. Роль народной сказки в воспитании духовно-нравственных качеств младших школьников // Сибирский педагогический журнал. 2008. - №2. -С. 329.
 7. Файзуллоев О.М. Ўзбек фольклоридаги лингвокультуремаларнинг инглизча таржимада берилиши (болалар фольклори ва эртаклар мисолида): Пед. фан. фалс. д-ри (PhD) дис. ... автореф. -Т., 2019. - 58 б.
 8. Каракалпак фольклоры. Каракалпак халық нақыл-мақаллары. 4-т. -Нөкис: «Каракалпакстан», 1978. 348-б.
 9. Каракалпак фольклоры. Бас редактор Н.Қ.Аймбетов; Жууаплы редакторлар: А.И.Альниязов, Ж. Хошниязов. ӨзИА Каракалпакстан бөлими, Каракалпак гуманитар илимлер илимий-изертлеу институты. 88-100-т. - Нөкис: «Илим», 2015. 544-б.
- РЕЗЮМЕ.** Maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining vatanparvarlik ruhida tarbiyalanishida, rivojlanishida, shakllanishida, barkamollikka etishishida bolalar fol'klorining o'rni va shu masalalarga bog'liq bo'lgan ayrim tadqiqodchilarning fikrlariga tuxtalib o'tilgan.

РЕЗЮМЕ. В статье уделяется внимание роли детского фольклора в патриотическом воспитании, развитии, становлении и взрослении учащихся младших классов, а также мнениям некоторых исследователей по этим вопросам.

SUMMARY. The article pays attention to the role of children's folklore in patriotic education, development, formation and maturation of primary school students, as well as the opinions of some researchers on these issues.

JOQARÍ MATEMATIKANÍ OQÍTÍWDA CASE STUDY TEXNOLOGIYASÍNAN PAYDALANÍW

A.A.Saparova – tayanish doktorant

Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq instituti

Tayanch so'zlar: dasturiy ta'lim, innovatsiya, innovatsion va pedagogik texnologiyalar, case study.

Ключевые слова: традиционное обучение, инновация, инновационные и педагогические технологии, case study.

Key words: traditional teaching, innovation, innovative and pedagogical technologies, case study.

Sonǵı jılları mámleketimizde tálim sıpatın hám ilimdi rawajlandırıw boyınsha bir neshe qarar hám pármanlar qabıl etilgen. Sonıń ishinde 2020-jıl 7-maydaǵı "Matematika tarawında tálim sıpatın asırıw hám ilimiy-izertlewlerdi rawajlandırıw is-ilajları haqqında"ǵı PQ-4708-sanlı Qararı qabıl etildi. Soǵan tiykarlanıp, studentlerge bilim beriwdiń zamanagóy innovacion metodların engiziw Ózbekstan Respublikası ekonomikasınıń keyingi 10 jıl ishinde dúnyanıń rawajlangan mámleketleri qatarına kiriwi, yaǵnıy 2030-jılǵa kelip ekonomikanıń sanaat hám texnologiyalıq tarmaqları boyınsha dúnyada jetekshi mámleketlerden birine aylanıwına tiykar jaratıwdaǵı áhmiyetli shártlerden biri esaplanadı. Ótken dáwir ishinde matematika ilimin hám tálimin jańa sıpat basqıshına alıp shıǵıwǵa qaratılǵan Qatar sistemalı jumıslar ámelge asırılmaqta [1].

Oqıw procesin jetilistiriwde jańa pedagogikalıq texnologiyalar hám interaktiv usıllardan paydalanıw oqıw materialınıń mazmunın óz betinshe úyreniw hám analiz etiw, studentlerdiń bilim, kónlikpe hám tájiriybelerin qalıplestiriwge unamalı tásir kórsetedi. Sonıń menen birge, rawajlandırıwshı tálimdi ámelge asırıw ushın keń imkaniyatlar jaratadı, bunda oqıtıwshı processti shólkemlestiriwshı yamasa másláhát beriwshı sıpatında háreket etiw imkaniyatın beredi.

Zamanagóy tálim procesi shaxstı rawajlandırıw, sociallastırıw hám ǵárezsiz, kritikalıq, dóretiwshilik penen pikirlew qábiletlerin rawajlandırıwǵa qaratılǵan bolıwı kerek. Usı qábiletlerdi kórsete alatuǵın tálim innovaciyalıq tálim esaplanadı.

Pedagoglar dástúrli tálim - tálimniń ózgeshe modellerinen birine aylanganın kórsetti. Dástúrli oqıtıw belgili bir waqıt aralıǵındaǵı oqıtıw modeli bolıp, tálim procesi oqıtıwshıǵa kóbirek baǵdarlangan bolıp, temanı tanıtırıw, jarıtıp beriw, bekkemlew hám juwmaqlaw

basqıshlarınan ibarat. Dástúrli tálimde oqıtıwshı tálim procesiniń orayında turatuǵınlıǵı belgili, sonıń ushın dástúrli tálim bazıda oqıtıwshıǵa baǵdarlangan tálim dep ataladı. Oqıtıwshıǵa baǵdarlangan oqıw procesinde sabaqtıń maqseti hám onıń unamalı tárepleri tómendegi principlerge tiykarlanadı:

- Studentlerdiń oqıwǵa bolǵan qızıǵıwshılıǵın asırıw;
- Aldıńǵı bilimlerdi esapqa alıw;
- Studentlerdiń baslamasın qollap-quwatlaw;
- Oqıw materialın tiykarınan ámeliyat arqalı úyreniw;
- oqıw procesin eki tárepleme baylanıs penen támiyinlew;

Dástúrli oqıtıw modelinde kóbirek lekciyalar, soraw-juwaplar, ámeliy shınıǵıwlar qollanıladı, bunıń nátiyjesinde úyreniw nátiyjeliligi tómén boladı hám studentler oqıw procesiniń passiv qatnasıwshılarna aylanadı.

Bunnan tısqari, oqıtıwshılardıń izertlewleri sonı kórsetedi, dástúrli oqıtıwdı saqlap qalǵan halda, onı túrli usıllar menen bayıtıw studentlerdiń túsiniǵın asıradı.

Innovacion tálim pedagogikalıq shárt-sharayatlardı esapqa alǵan halda studentlerde ǵárezsizlik, baslamashılıq (jetekshilik), juwapkerlik, studenttiń tálim procesine tásirin tolıq ámelge asırıw, fizikalıq tárbiya, shaxstı rawajlandırıw, pikirlew hám dúnya qarasın bayıtıw imkaniyatın beredi. Olar ǵárezsizlik, ǵárezsiz dóretiwshilikli hám kritikalıq pikirlew paziyetlerin rawajlandırıwǵa xızmet etedi. Bunday tálimniń ózgesheligi sonda, ol studenttiń hár tárepleme rawajlanıwı ushın qolaylı, zárúr shárt-sharayatlardı támiyinleydi, bul bolsa oqıtıwshılar tárepinen hár bir studentke individual qatnasta bolıwdı talap etedi [2].

Oqıw procesinde dóretiwshilik tapsırmaları, mashqalalı jaǵdaylar, rolli hám isbilermenlik oyınlar, tartıslar (talqılawlar), jarıslardan paydalanıw pedagogikalıq texnologiyalardıń jańa túrleri bolıp, shınıǵıwlardı shólkemlestiriwde oqıtıwshılar: